

Луганська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
ДЗ «Луганський національний університет імені
Тараса Шевченка»
Відділ історичної спадщини АТ «Укрзалізниця»

«Луганщина: краєзнавчі розвідки»

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Старобільськ, 19 квітня 2019 р.)

Старобільськ
2019

**Луганська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України**

**ДЗ „Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”**

**Відділ історичної спадщини залізниць України
Департаменту корпоративної соціальної відповідальності
АТ „Укрзалізниця”**

«Луганщина: краєзнавчі розвідки»

**Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(м. Старобільськ, 19 квітня 2019 р.)**

**Старобільськ
2019**

*Опубліковано за підтримки Луганського обласного благодійного
фонду «Альма матер»*

УДК 908(477.61)
ББК 63.3(4УКР)
Л 83

Рецензенти:

Савченко С. В. – доктор педагогічних наук, професор, ректор ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Крюков В. Г. – доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Редакційна наукова колегія:

Курило В. С. – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, голова правління Луганської обласної організації НСКУ.

Бадер А. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та правознавства ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Бублик О. І. – кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та правознавства ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Рубан М. Ю. – фахівець відділу історичної спадщини залізниць України Департаменту корпоративної соціальної відповідальності АТ „Укрзалізниця”

Забудкова О. А. – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.

Л 83 **Луганщина: краєзнавчі розвідки** : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., 19 квіт. 2019 р., Старобільськ, Україна / ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка” [та ін.]. – Старобільськ, 2019. – 267 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції „Луганщина: краєзнавчі розвідки” (19 квітня 2019 р.)

Для широкого кола читачів, науковців, краєзнавців, учителів, студентів та всіх, хто цікавиться історією, сучасністю й переймається майбутнім Луганщини.

Роботи друкуються в авторській редакції. В збірнику максимально зменшено втручання в обсяг та структуру наданих до друку матеріалів.

УДК 908(477.61)
ББК 63.3(4УКР)

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
(протокол № 10 від 26. 04. 2019 р.)

© Колектив авторів, 2019

© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”

професійній рівень підвищує на семінарах, тренінгах, вебінарах „Інтерактивна наука в освіті: граємося чи навчаємося?“, „Використання ігрових практик під час уроків у початковій школі” тощо. Олена сучасний учитель. Її інтелект, делікатність, виваженість, риторика, врешті-решт, краса – справжній бренд для учнів, батьків та вчителів. Бажаючих вчитися у Олени Вікторівни завжди більше, ніж вона може собі дозволити у межах одного класу. А ті, хто є учнями з нетерпінням чекають улюблену вчительку ще на шкільному подвір’ї. Колектив школи дуже пишається, що працює разом з таким талановитим педагогом.

Працю вчителя ні з чим не можна порівняти. Ткач уже через годину бачить плоди своїх турбот. Орач, сівач, хлібороб через кілька місяців милується колосками і жменю зерна, вирощеного в полі. А вчителів треба працювати роки, щоб побачити предмет свого творіння. Адже найбільше щастя для вчителя – бачити у своїх учнях продовження себе.

О. В. Набока

(Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка)

**Краєзнавча робота кафедри історії України ДЗ
„Луганський національний університет імені Тараса
Шевченка”**

Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної української історичної науки є збільшення уваги науковців до проблем, пов’язаних із регіональною історією, досконале вивчення якої справедливо визнано одним із провідних напрямків формування суспільного середовища, якому близькі цінності національного державотворення. У цьому контексті вельми актуальними стають різноманітні дослідження історії Луганського краю у контексті загальноукраїнської історії та широке впровадження їх результатів у освітню сферу та галузь популяризації краю.

Виходячи з вищезначеного, викладачі та співробітники кафедри історії України ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” вважають виконання завдання з розвитку луганського краєзнавства та регіоналістики

одним з пріоритетних. Реалізуючи його, кафедра ставить собі за мету таке:

1. наукове осмислення та докладне дослідження тих чи інших аспектів історії Луганського краю;

2. популяризація різноманітних історико-архітектурних та історико-культурних пам'яток Луганщини, формування її „бренду” на основі висвітлення тих чи інших історичних регіональних подій.

Що стосується наукової складової краєзнавчої роботи кафедри протягом останніх років, насамперед, варто згадати важливий науковий доробок к.і.н., асистента кафедри Ольги Андріївни Забудкової, яка нещодавно захистила кандидатську дисертацію у якій докладно розглянута діяльність синдикатів у процесі становлення та розвитку промисловості Донбасу у другій половині XIX – на початку XX ст. Спираючись переважно на архівні матеріали, Ольга Андріївна всебічно вивчила обрану тему, висвітливши низку важливих питань, які раніше були майже не досліджені українськими науковцями. Вже зараз Ольга Андріївна взялася за дослідження нової актуальної проблематики, пов'язаної із історичним розвитком Луганського краю у роки Національно-визвольних змагань 1917–1921 рр.

Досить динамічно розвивається і студентська наука. Під науковим керівництвом О. А. Забудкової та О. І. Бублик студенти готують наукові праці та доповіді з краєзнавчої тематики. Результати наукових пошуків студенти апробують на різноманітних наукових заходах та конкурсах регіонального та українського масштабу.

Реалізація другої мети передбачало проведення різноманітних культурно-просвітницьких заходів. За 2017–2018 рр. було організовано та проведено такі заходи:

1. участь у розробці та реалізації проєктів радіостанції „49-та паралель” (м. Сєвєродонецьк) „Європейська Луганщина” та „Крокуємо разом”, у яких популяризувалися різні аспекти історії Луганщини (2017 – 2018 рр.);

2. публікація серії краєзнавчих статей науково-популярного характеру у місцевих періодичних виданнях

„Східний фарватер” (м. Сєвєродонецьк) та „Телегазета” (м. Старобільськ) (2018–2019 рр.);

3. спільно із доцентом кафедри соціології та філософії К. М. Котеленець та ініціативною громадською організацією „Inventors”, участь у організації та проведенні науково-популярного заходу „Махновська столиця”, який був реалізований у межах відзначення Дня міста Старобільськ (29 вересня 2018 р.);

4. спільно із керівництвом ПМВСПН, участь у організації та проведенні навчально-виховного заходу для студентів інституту „Махновські місця Старобільську” (2 жовтня 2018 р.), який передбачено зробити щорічним та традиційним;

5. регулярні просвітницькі зустрічі із представниками громадськості Старобільщини для обговорення актуальних проблем історичного розвитку краю у Луганській обласній універсальній науковій бібліотеці;

6. активна участь у організації та проведенні щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції „Луганщина: краєзнавчі розвідки” (Старобільськ, 2016–2019 рр.);

7. регулярне поповнення експозиції музею ЛНУ імені Тараса Шевченка. У цьому процесі хотілося б відзначити роль викладача кафедри, к.і.н., доцента О. І. Бублик.

Протягом 2019 р. передбачається також реалізація таких краєзнавчих проєктів:

1. квітень 2019 р. – проведення науково-популярної екскурсії для студентів ПМВСПН козацькими містами Сватівщини, зокрема – до пам’ятки „Козацька вежа” та мілового печерного комплексу біля с. Преображенне;

2. червень 2019 р. – спільно із Інститутом археології НАН України (археолог – Сергій Теліженко) проведення археологічної експедиції у м. Старобільськ з метою дослідження місцевої неолітичної стоянки.

Краєзнавча робота кафедри історії України відзначена нагородами. Так, за активну участь у проведенні урочистих заходів з нагоди Дня міста Старобільськ 29 вересня 2018 р. завідувач кафедри, д.і.н, О. В. Набока отримав „Подяку” Старобільської міської ради.

У листопаді 2018 р., за реалізацію заходів з краєзнавчої та патріотичної тематики О. В. Набока, разом із директором ІМВСПН А. В. Бадером отримали „Почесну відзнаку Львівської обласної ради „100-річчя від дня проголошення Західно-Української Народної республіки”, яка вручалася провідним науковим та суспільним діячам Луганщини та Львівщини у межах реалізації співробітництва у різних сферах між областями.

О. В. Сухорада

(Новопсковський краєзнавчий музей)

Вклад дворянської сім'ї Клевезаль у розвиток освіти і культури на Новопсковщині

Сьогодні повертаються цілі пласти нашої духовної історії, які протягом майже всього ХХ ст. перебували в забутті. В радянській історіографії, а відповідно і в краєзнавчій літературі, діяльність представників дворянства висвітлювалась виключно з класових позицій і оцінювалась негативно. В основному досліджувались питання класової боротьби, революційних рухів, соціалістичного будівництва. Тому в буремні роки ХХ ст. переважна більшість історичних джерел, що стосуються діяльності „класово-чужих елементів” була знищена. Сучасним дослідникам доводиться відновлювати по крихтам сторінки життя несправедливо забутих діячів минулого.

Окремих праць з даної тематики не існує. Є загальна праця по історії дворянства Харківської губернії, яка написана в кінці ХІХ століття „Краткий очерк истории Харьковского дворянства” Л. В. Ілляшевича з апологетичних позицій [3]. В наш час написані нариси місцевих краєзнавців, присвячені окремим особистостям. Метою даної праці є узагальнення відомостей про вплив дворянської родини Клевезаль на культуру та освіту Новопсковщини [1–7].

Приблизно у 1829 р. на території нинішньої Новопсковщини було розміщено Псковський кірасирський полк. Офіцери полку, виходячи у відставку, отримували наділи з казенних земель і ставали місцевими поміщиками.

До таких належить і родина Клевезаль. Як же дворянська родина з суто німецьким прізвищем потрапила у Писарівку? Як